

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

Igazságügyi Felügyeleti Főosztály

Iktatószám: XX-IFFO/2744/ 2 /2019.

Szaniszló Csaba úr részére,

kmt+request-13494-372fdd5e@kimittud.org

Tisztelt Uram!

„Közérdeklődés Közérdeklődés adat igénylés – Szakértőkkel kapcsolatos igény” tárgyú, 2019. október 29. napján kelt, elektronikus úton megküldött megkeresésével kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom.

Az Ön által feltett kérdések az alábbiak.

1. „Kérem, szíveskedjen tájékoztatni arról, hogy szakismeret hiányában végezhet-e szakértői vizsgálatot kirendelt szakértő?”

A szakértő a bíróság különleges szakértelmét pótolja, e tekintetben feladata a kirendelésben megfogalmazott szakértelmet igénylő kérdés, azaz szakkérdés megválaszolása, annak megvilágítása és értékelése. Szakkérdés lehet – egyebek mellett – minden, az ügy eldöntése szempontjából releváns kérdés, amely nem jogkérdés, azonban megítélése különleges szakértelmet kíván.

Az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 3. § (1) bekezdése szerint az igazságügyi szakértő feladata, hogy a hatóság kirendelése vagy megbízás alapján, a tudomány és a műszaki fejlődés eredményeinek felhasználásával készített szakvéleménnyel, a függetlenség és pártatlanság követelményének megtartásával döntse el a szakkérdést, és segítse a tényállás megállapítását. A Szaktv. 3. § (3) bekezdése szerint továbbá az igazságügyi szakértő a tevékenységét e törvény és más jogszabályok rendelkezései, valamint a tevékenységére irányadó szakmai szabályok megtartásával, legjobb tudása szerint köteles végezni.

Az igazságügyi szakértő igazságügyi szakértői tevékenység végzésére való jogosultságának terjedelmét a bejegyzett szakterülete adja. Igazságügyi szakértőként egy adott szakterületen – a Szaktv.-ben meghatározott kivételekkel – az járhat el, aki az arra vonatkozó szakterületen bejegyzésre került az Igazságügyi Minisztérium által vezetett igazságügyi szakértői névjegyzékbe. A szakismeret, szakmai tapasztalat meglétét a névjegyzékbe való felvétel során az egyes szakterületekre irányadó jogszabályi előírások alapján ellenőrzi a névjegyzéket vezető hatóság, ezért egy adott szakterületre csak olyan szakértő kerülhet felvételre, aki a jogszabályban előírt képesítéssel és szakmai gyakorlati idővel rendelkezik. Az az igazságügyi szakértő pedig, aki valamely szakterületre bejegyzésre kerül, azon szakterületen a szakértői névjegyzékből való törléséig önálló igazságügyi szakértőként jogosult szakértői tevékenység végzésére, így különösen a szakvéleményhez szükséges vizsgálatok elvégzésére, a szakvélemény előkészítésére, elkészítésére és annak előterjesztésére.

A Szaktv.-ben meghatározott szabályok mellett *az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről szóló 9/2006. (II. 27.) IM rendelet* (a továbbiakban: Iszr.) tartalmazza az igazságügyi szakértői szakterületek felsorolását, valamint az egyes igazságügyi szakértői szakterületekre való bejegyzés különös feltételeit.

Az igazságügyi szakértők működését – a szakterület ágazati jogszabályainak rendelkezései, továbbá nem jogszabályi szinten rögzített szabályzói mellett – *az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet* (a továbbiakban: Működési rendelet) szabályozza. A Működési rendelet I. fejezetében (ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK) általános jelleggel kerülnek megfogalmazásra az igazságügyi szakértői működés szabályai. A Működési rendelet II. fejezetében (AZ EGYES VIZSGÁLATOKRA VONATKOZÓ ELTÉRŐ SZABÁLYOK) ugyanakkor részletesen, de nem kimerítő jellegűen meghatározásra kerülnek olyan tipikus, egyes szakterülethez kapcsolódó szakkérdések, melyek esetében az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértői vizsgálat alkalmazására kell sort keríteni, a hivatkozott bírósági eljárásban felmerült szakkérdések azonban a Működési rendeletben nem kerülnek felsorolásra.

Amennyiben a szakkérdést a Működési rendelet II. fejezete tartalmazza, abban az esetben az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértői vizsgálatot kell lefolytatnia erre az igazságügyi szakterületre bejegyzett szakértőnek, míg ilyen vizsgálat lefolytatására más szakterületre bejegyzett szakértő nem jogosult. A Működési rendelet általános jelleggel mondja tehát ki, hogy az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértő a szakértői névjegyzékben történt bejegyzésének ideje alatt milyen, a szakterülethez kapcsolódó szakkérdések megválaszolására jogosult. Az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértőhöz intézett kérdések konkrét megfogalmazása ugyanakkor a kirendelő hatóság vagy a megbízó hatáskörébe tartozik.

A Szaktv. 45. § (4) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy az igazságügyi szakértő köteles a tudomására jutásától számított öt napon belül közölni a kirendelő hatósággal, ha a feltett kérdések megválaszolása egészben vagy részben nem tartozik azon szakismeretei körébe, amelyekben a szakértő a rá irányadó szabályok szerint jogosult eljárni. Az igazságügyi szakértő felelősségi körébe tartozik tehát annak felismerése, hogy a feltett kérések megválaszolásával egészben vagy részben túlterjeszkedik-e a kompetenciakörén. Amennyiben a szakértő mégis eljár a szakkérdés megválaszolásában, úgy kompetenciátütlépést valósíthat meg. Ez utóbbi esetén az igazságügyi szakértő fegyelmi eljárás alá vonható, mert a Szaktv. 93. § (1) bekezdése szerint fegyelmi vétséget követ el az az igazságügyi szakértő, aki az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységére vonatkozó jogszabályok, szakmai szabályok, kamarai szabályzatok – ide nem értve az igazságügyi szakértők etikai kódexét – és határozatok rendelkezéseit szándékosan vagy gondatlanul megszegi. A Szaktv. 2. § 10. pontja szerint továbbá kompetenciavétség az a fegyelmi vétség, amelyet az igazságügyi szakértő az Iszr.-ben meghatározott rendelkezések megszegésével követ el. A fegyelmi eljárás során azonban kizárólag a hatóságok eljárása során mellőzött szakvélemény vizsgálható szakmai szempontból. A Szaktv. 93. § (5) bekezdése ugyanis rögzíti, hogy a fegyelmi eljárás során szakmai szempontból nem vizsgálható az a szakvélemény, amelyet a hatóság jogerős határozatának meghozatala során elfogadott.

2. „Amennyiben a szakértőt hatóság rendeli ki, igényelhet a miniszteri rendeletben meghatározottnál magasabb díjat?”

Az igazságügyi szakértők díjazására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket a Szaktv. és az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet (a továbbiakban: Díjrendelet) tartalmazza.

A Szaktv. 3. § (2) bekezdése kimondja, hogy az igazságügyi szakértő a szakértői tevékenységéért szakértői díjra jogosult. A Szaktv. 49. §-a alapján azokban az ügyekben, amelyekben a hatóság hivatalból folytat le bizonyítást, vagy a bizonyítás hivatalból történő elrendelésének is helye lenne,

az egyes vizsgálatok elvégzéséért felszámítható díjat (munkadíjat és költségeket, ezen belül különösen az egy órára felszámítható munkadíj összegét, a tételes munkadíj összegét; tételes költségelszámolás hiányában a felszámítható költségátalány mértékét) az igazságügyért felelős miniszter rendeletben (Díjrendelet) határozza meg. Míg az ezeken kívüli ügyekben az igazságügyi szakértő a díjjegyzékével érvényesíteni kívánt díjat maga állapítja meg. Ebben az esetben az igazságügyi szakértő köteles a díjjegyzékével érvényesíteni kívánt díján belül az egy órára eső munkadíja összegét, illetve tételes munkadíját megállapítani, a költségeit tételesen, számlával alátámasztottan igazolni vagy megjelölni a Díjrendelet szerinti költségátalány mértékét. A szakértői kirendelésnek tartalmaznia kell, hogy a szakértő díjjegyzékét a Díjrendelet alapján vagy annak mellőzésével kell megállapítani [Szaktv. 45. § (2) bekezdés *d*) pontja].

A Díjrendelet alapján az igazságügyi szakértők által a díjjegyzékben meghatározható szakértői díj az alábbiak szerint épül fel:

A Díjrendelet 1. § (1) bekezdése alapján az igazságügyi szakértőt szakértői tevékenységéért munkadíj és költségtérítés illeti meg.

A Díjrendelet 2. § (1) bekezdése értelmében a szakértő részére az I. számú mellékletben meghatározott *munkadíjat* kell megállapítani. A Díjrendelet lehetőséget biztosít továbbá arra, hogy kivételes esetben az I. számú mellékletben meghatározottnál magasabb összegű munkadíj is megállapításra kerülhessen, ha az igazságügyi szakértő tevékenysége hosszabb tudományos vizsgálódást igényel, az igazságügyi szakértő egyesített szakvéleményt ad, a szakvélemény elkészítéséhez szükséges vizsgálatot a kirendelés szerint hétvégén, ünnepnapon vagy 18-06 óra között kell elvégezni, vagy ha a munkadíj felemelése egyéb fontos okból indokolt. A kivételes munkadíj felső határa az alapdíj két és félszerese lehet [Díjrendelet 2. § (2) bekezdés]. Ezen kívül az orvos és pszichológus szakértőt a Díjrendelet I. számú melléklet 1-3., 5-8. és 21-22. pontjában meghatározott szakértői tevékenységért az ott megjelölt díjon felül az irattanulmányozással eltöltött időre a bírósági tárgyaláson kívüli szakértői tevékenységre megállapított óradíj illeti meg, ami a Díjrendelet I. számú melléklet 91. pontja alapján 4.000 Ft megkezdett óránként. A Díjrendelet 2. § (7) bekezdése szerint továbbá az élő személy helyszíni vizsgálatát végző szakértőket, valamint a helyszíni vizsgálatnál közreműködő jegyzőkönyvvezetőt - a pszichiátriai betegek intézeti gyógykezelésével kapcsolatos nemperes eljárásban végzett helyszíni vizsgálat kivételével - személyenként a Díjrendelet I. mellékletében meghatározott alapdíjak két és félszeresének megfelelő összegű díjazás illeti meg. Helyszíni vizsgálatnak minősül különösen a lakóhelyen, tartózkodási helyen, a fekvőbeteg-gyógyintézetben, büntetés-végrehajtási intézményben és intézetben, valamint a rendőrségi vagy katonai fogdában végzett vizsgálat. Az igazságügyi szakértő ezen túlmenően a szakvélemény elkészítése érdekében történt utazással eltöltött megkezdett órára az I. számú melléklet 91. pontjában meghatározott óradíj (4.000 Ft) 50%-át is elszámolhatja díjjegyzékében [Díjrendelet 2. § (3) bekezdés].

Az igazságügyi szakértő a munkadíj mellett jelenléti díjra is jogosult. A *jelenléti díj* a Díjrendelet I. számú melléklet 93. pontja alapján 2.000 Ft megkezdett félóránként. A jelenléti díj számítására vonatkozó szabályokat a Díjrendelet 3. és 4. §-a tartalmazza azzal, hogy a tárgyalásra vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a szemlére és más olyan eljárási cselekményre is, ahol az igazságügyi szakértő jelenléte szükséges.

A Díjrendelet 6. §-a alapján a szakértői díj elemét képezi továbbá a *költségtérítés*, amelynek keretében a szakvélemény elkészítésével kapcsolatban felmerült, szükséges és igazolt kiadások számolhatóak el. Az igazságügyi szakértő a saját személygépkocsi használatáért költséget (ideértve a parkolási díjat is) akkor számíthat fel, ha a kirendelő ahhoz előzetesen hozzájárult. Az utazási költségtérítést a gépjárműre vonatkozóan meghatározott üzemanyagnorma figyelembevételével a

ténylegesen megtett oda-vissza útra a távolság kilométerben kifejezett mennyisége és az állami adóhatóság által közzétett hivatalos üzemanyagár szorzata szerint kell megállapítani.

Az igazságügyi szakértő számlával nem igazolható, de szükségszerűen felmerülő költségeinek (posta, telefon, irodaszer stb.) fedezésére költségátalányt kell megállapítani. A költségátalány az igazságügyi szakértő munkadíjának 35%-a, de legfeljebb százezer forint lehet [Díjrendelet 10. § (1) bekezdés].

A fent bemutatott jogszabályi rendelkezésekből látható, hogy azokban az ügyekben, amelyekben a hatóság hivatalból folytat le bizonyítást, vagy a bizonyítás hivatalból történő elrendelésének is helye lenne, az egyes vizsgálatok elvégzéséért felszámítható díjat a Díjrendelet határozza meg. Az igazságügyi szakértő részére a Díjrendelet alapján megállapítható szakértői díj azonban több elemből áll, amely lehetőséget biztosít arra, hogy az igazságügyi szakértői tevékenységért járó díjazás az adott ügyben ténylegesen elvégzett szakértői munkához igazodhasson.

Tájékoztatom, hogy az Alkotmánybíróság 60/1992. (XI. 17.) AB határozatára tekintettel az Igazságügyi Minisztériumnak a jogszabályok értelmezése tárgyában kiadott állásfoglalásai nem kötelező erejűek, hanem tájékoztató jellegűek, azok az egyedi ügyben eljáró bíróságokat, hatóságokat, illetve a szakértőket nem kötik.

Jogorvoslati tájékoztató

A közérdekű adat megismerésére vonatkozó igény elutasítása vagy a teljesítésre nyitva álló (illetve a meghosszabbított) határidő eredménytelen eltelte esetén, valamint az adatigénylés teljesítéséért megállapított költségtérítés összegének felülvizsgálata érdekében a Fővárosi Törvényszéken (1363 Budapest, Pf. 16 - 1055 Budapest, Markó utca 27.) keresettel élhet.

A közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogok gyakorlásával kapcsolatos jogsértés esetén a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (1024 Budapest, Szilágyi Erzsébet fasor 22/C.) is fordulhat.

A pert az igény elutasításának közlésétől, a határidő eredménytelen elteltétől, illetve a költségtérítés megfizetésére vonatkozó határidő lejártától számított harminc napon belül kell megindítani. Ha az igény elutasítása, nem teljesítése vagy az adatigénylés teljesítéséért megállapított költségtérítés összege miatt a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságnál bejelentést tesz, a pert a bejelentés érdemi vizsgálatának elutasításáról, a vizsgálat megszüntetéséről, vagy lezárásáról, továbbá az adatkezelő jogsérelem orvoslására, illetve annak közvetlen veszélye megszüntetésére történő felszólítása eredményéről szóló értesítés kézhezvételét követő harminc napon belül lehet megindítani.

Kérem tájékoztatásom szíves tudomásulvételét.

Budapest, 2019. november „7”.

dr. Sembery-Sugár Hajnalka
főosztályvezető

